

Ebrieta na muške ZZS: Medicínska výzva a systémový kolaps

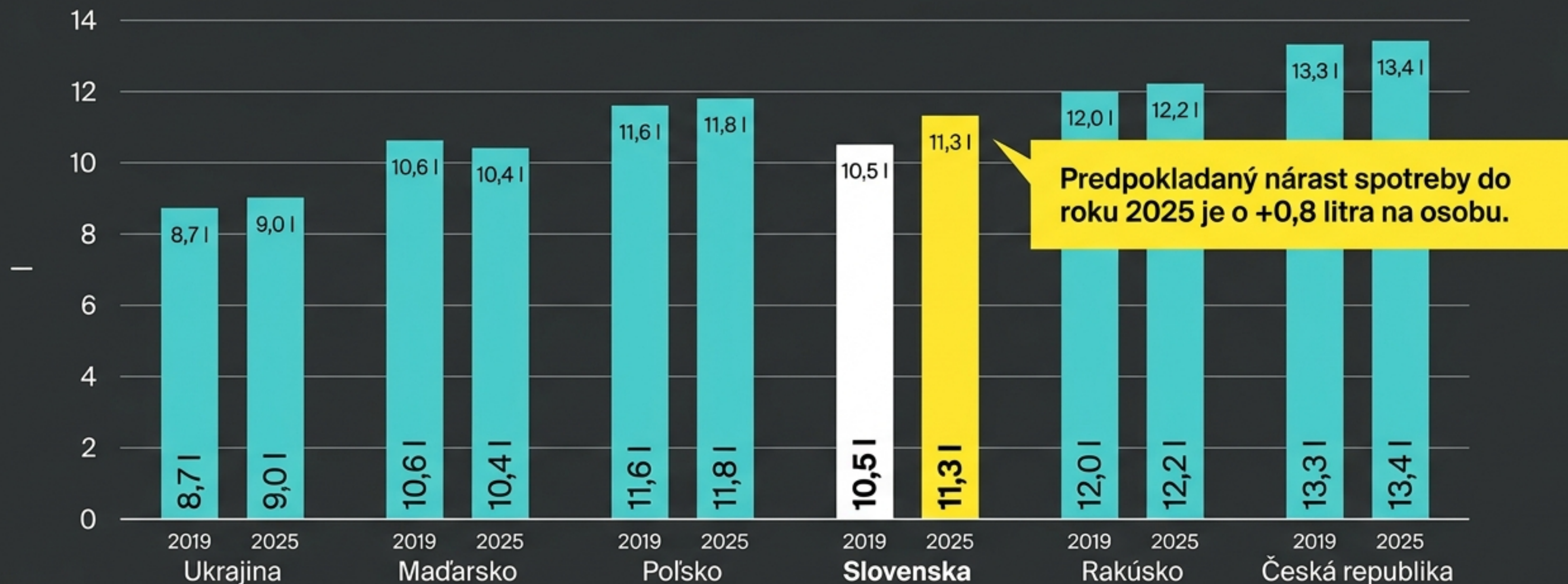
Analýza manažmentu pacientov pod vplyvom alkoholu a skrytých hrozieb pre posádky rýchlej zdravotnej pomoci (RZP).

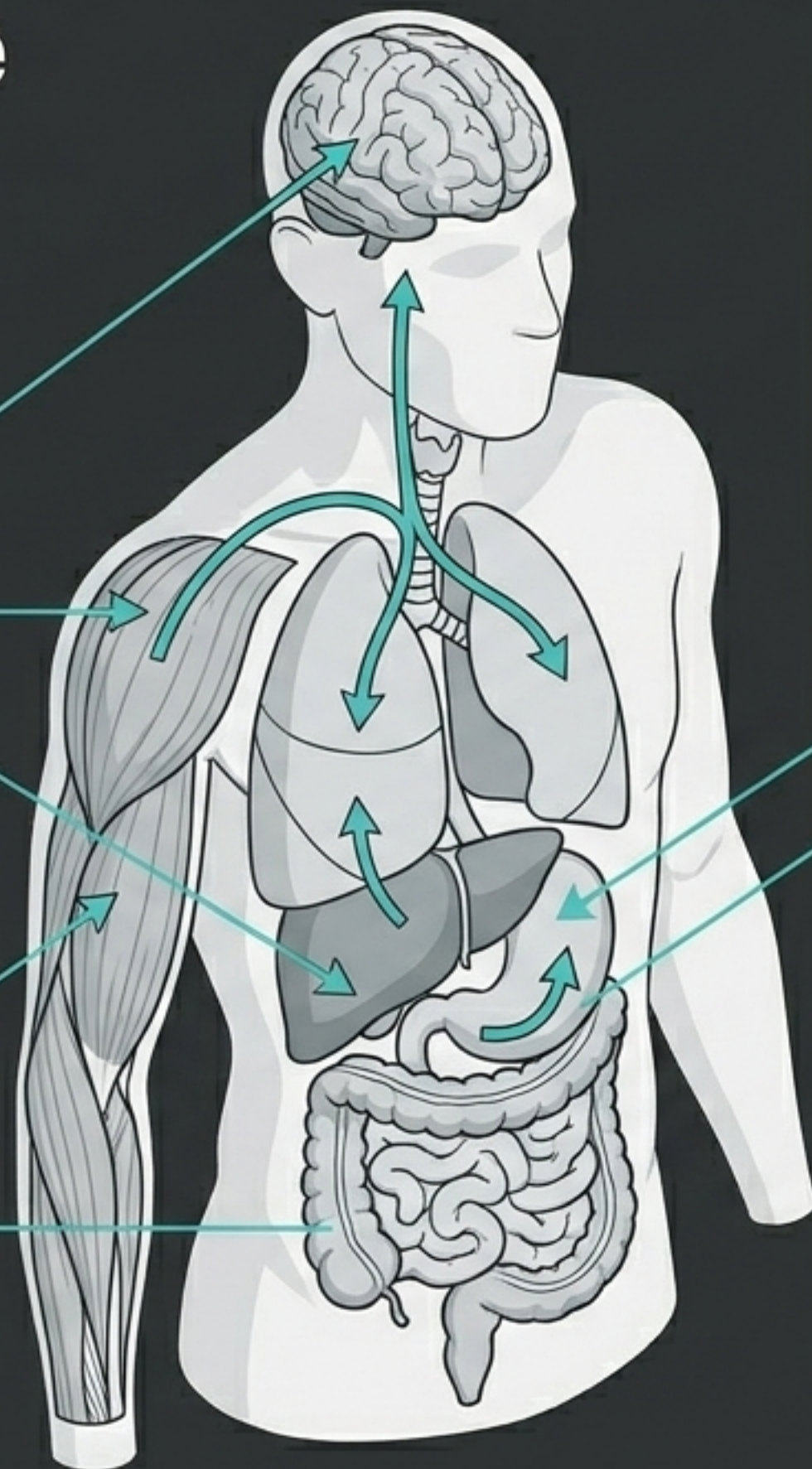
Vychádza z empirického prieskumu
258 zdravotníckych záchranárov.

Spoločenská bagatelizácia vs. Tvrdé dáta

Kým spoločnosť vníma alkohol ako normu, pre urgentnú medicínu ide o najbežnejšie legálne toxikum so stúpajúcou tendenciou. **Predpokladaný nárast na Slovensku je najvyšší v regióne.**

Cesta alkoholu v tele (Farmakokinetika)

1. Absorpcia

Žalúdok a tenké črevo (rýchly nástup do systémovej cirkulácie).

2. Distribúcia

Portálnou žilou do pečene, mozgu a pľúc. Etanol je hydrofilný – preniká do krvného riečiska a svalov.

3. Metabolizmus

First pass efekt v pečeni (oxidácia na acetaldehyd).

4. Eliminácia

Iba zlomok sa vylúči dychom a močom. Zvyšok vyžaduje metabolický čas.

CLINICAL ALERT

RZP v teréne nedisponuje prostriedkami na okamžitú elimináciu alkoholu z krvi. Záchranári môžu liečiť len následky, nie príčinu.

Pád do bezvedomia (Klinické štádiá opitosti podľa Dobowského)

Kľúčový vhl'ad: Mellanbyho efekt spôsobuje, že účinok alkoholu na CNS je silnejší vo fáze rýchleho vstrebávania než pri rovnakej hladine vo fáze odbúravania.

Fenomén maskovania: Skryté hrozby ebriety

HLAVA: Epilepsia a Trauma

Alkohol masívne zvyšuje riziko kŕčov a záchvatov pri poklese hladiny (7-48 hodín). Hrozí obrovské riziko nerozpoznaného kraniocerebrálneho krvácania po páde, maskovaného za opitost.

DÝCHACIE CESTY: Aspirácia

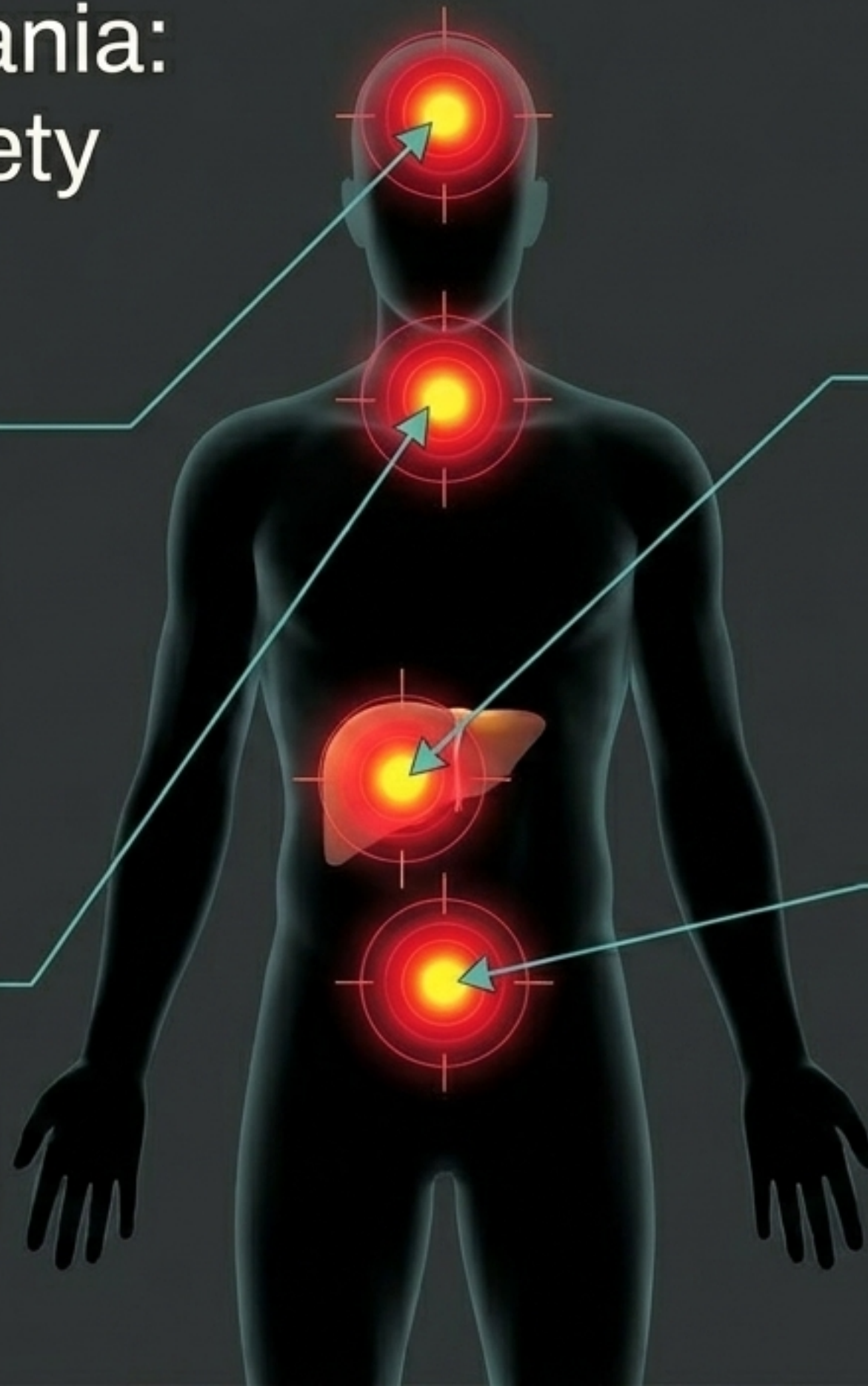
Vysoké riziko udusenia sa vlastnými zvratkami (vomitus) pri kvantitatívnej poruche vedomia (sopor, kóma).

PEČEŇ: Hypoglykémia

Alkohol blokuje glukoneogenézu. Príznaky ťažkej hypoglykémie (zmätenosť, agresia, poruchy vedomia) sú RZP často chybné pripísané bežnej opitosti.

TELESNÉ JADRO: Hypotermia

Alkoholom spôsobená dilatácia ciev vedie k masívnej strate tepla. Riziko poklesu teploty telesného jadra pod 35 °C a smrteľného podchladenia.

Obojsmerná pasca: Alkoholizmus a psychiatria (Duálna diagnóza)

Alkohol ako spúšťač

- Depresia
- Bipolárna porucha
- Úzkostné a panické poruchy

Psychika ako spúšťač (Samoliečba)

- Schizofrénia
- Poruchy osobnosti
- Porucha adaptácie

KRITICKÉ RIZIKO: Suicidálne pokusy

V roku 2023 bolo na Slovensku 501 dokonaných samovrážd. Až 189 z nich (38 %) malo **pozitívne testy** na alkohol. Alkohol odstraňuje zábrany, eskaluje duševnú bolesť a spúšťa **impulzívne autoagresívne konanie**.

Terapeutické okno RZP: Liečebné postupy v teréne

INDIKOVANÉ POSTUPY (DO)

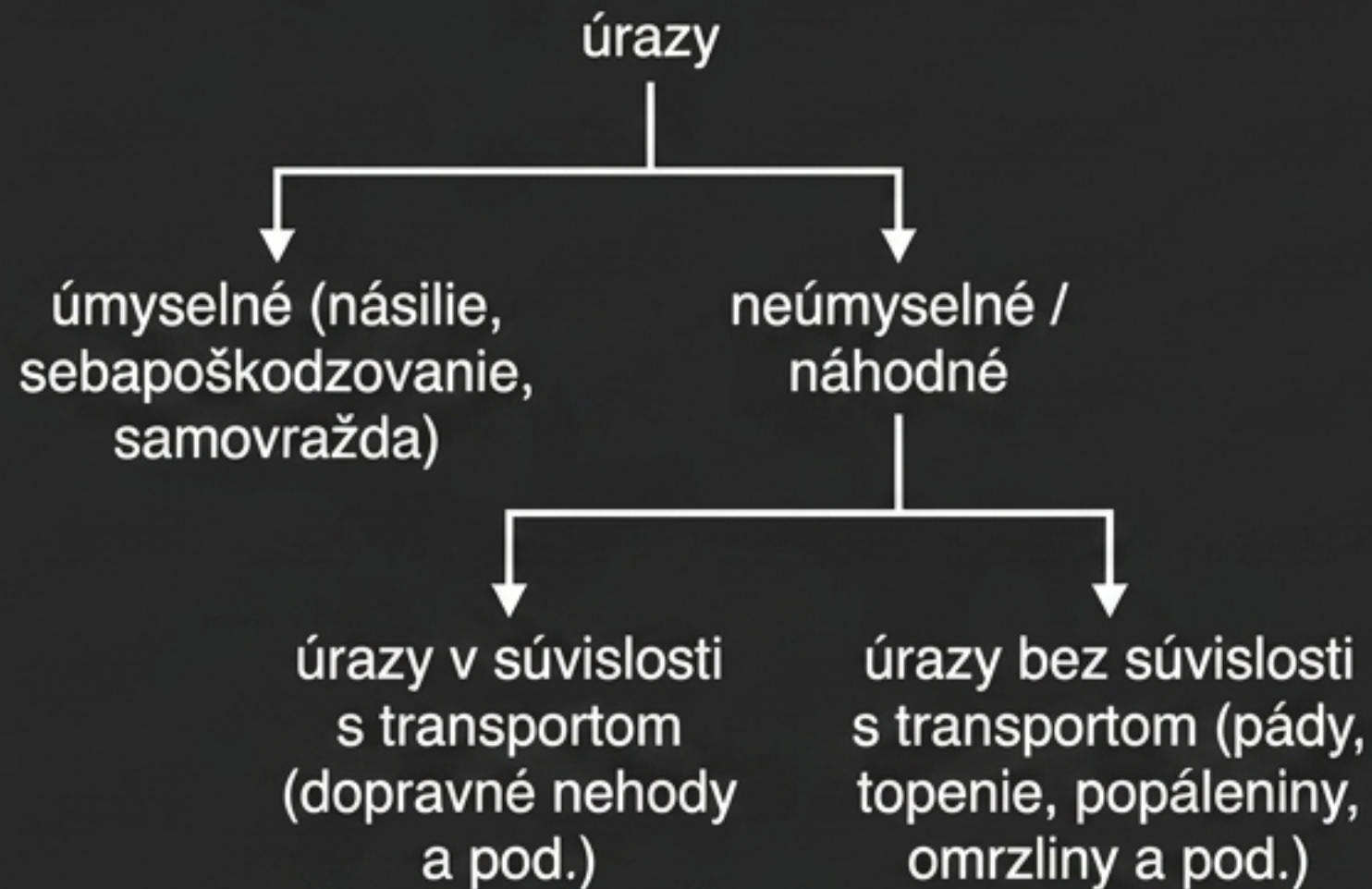
- ✓ Polohovanie (prevencia aspirácie u pacienta bez vedomia)
- ✓ 500 - 1000 ml i.v. fyziologický roztok (korekcia hypotenzie a riedenie alkoholu)
- ✓ 5 % Glukóza i.v. (urýchlenie látkovej premeny, korekcia hypoglykémie)
- ✓ Prevencia straty tepla (termoizolačná fólia)

KONTRAINDIKÁCIE (DON'T)

- ✗ Diazepam (život ohrozujúca interakcia pri akútnej intoxikácii alkoholom)
- ✗ Tramadol (nebezpečenstvo fatálneho útlmu dýchania)

Zásada: Pacient intoxikovaný alkoholom v hlbkej poruche vedomia musí byť manažovaný ako pacient v bezvedomí s primárnym zameraním na dýchacie cesty a obeh.

Tupý uhol záchranárstva: Úrazy a Agresia

Kľúčový fakt: Pri pádoch z výšky vlastného tela majú osoby pod vplyvom alkoholu o 39 % vyšší výskyt poranení hlavy.

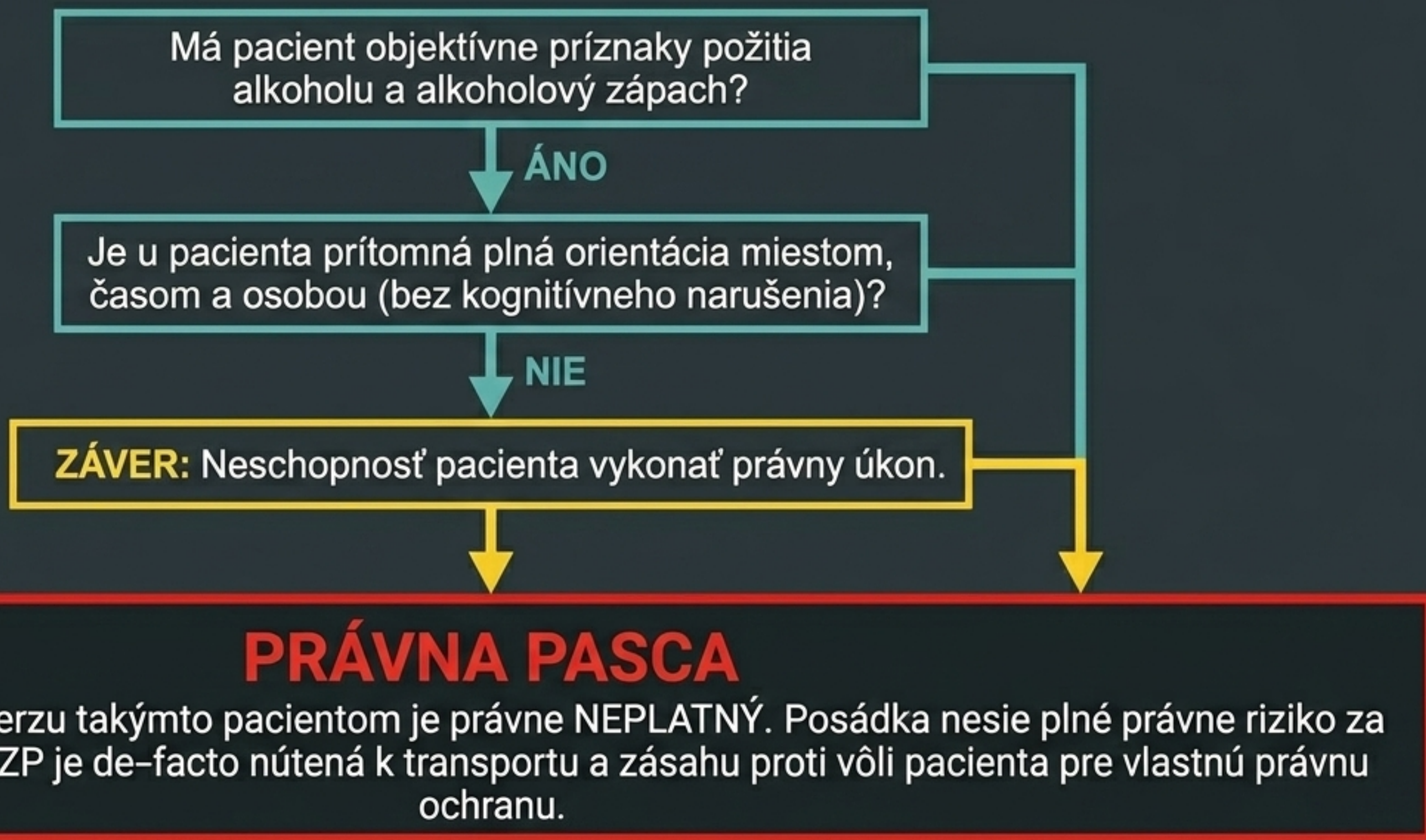

Strata racionálneho úsudku

Znížená schopnosť racionálneho úsudku mení pacienta na bezpečnostnú hrozbu pre posádku. Alkohol spôsobuje, že vnímanie pacienta je sústredené výhradne na negatívne podnety.

Faktor č. 1: Austrálska štúdia (Victoria) analyzovala 11 813 nebezpečných stretov záchranárov s agresívnymi pacientmi. Alkohol bol identifikovaný ako absolútny faktor číslo jeden vo verbálnych aj fyzických útokoch.

Právna pasca ZZS: Inštitút negatívneho reverzu

Realita z terénu: Hlas záchranárov (Dáta z prieskumu I)

Vzorka: 258 záchranárov
(79,1 % s VŠ vzdelaním v urgentnej starostlivosti)

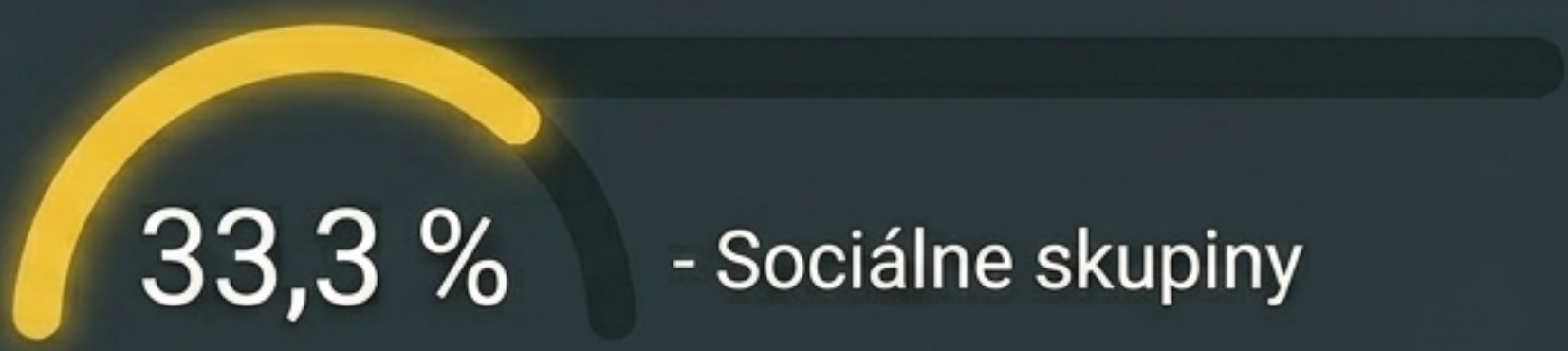
1 - Frekvencia záťaže

39,5 %

Takmer 40 % záchranárov rieši 1 až 2 výjazdy k ebriete na každé 3 odslúžené služby.

2 - Najčastejšie prostredie zásahu

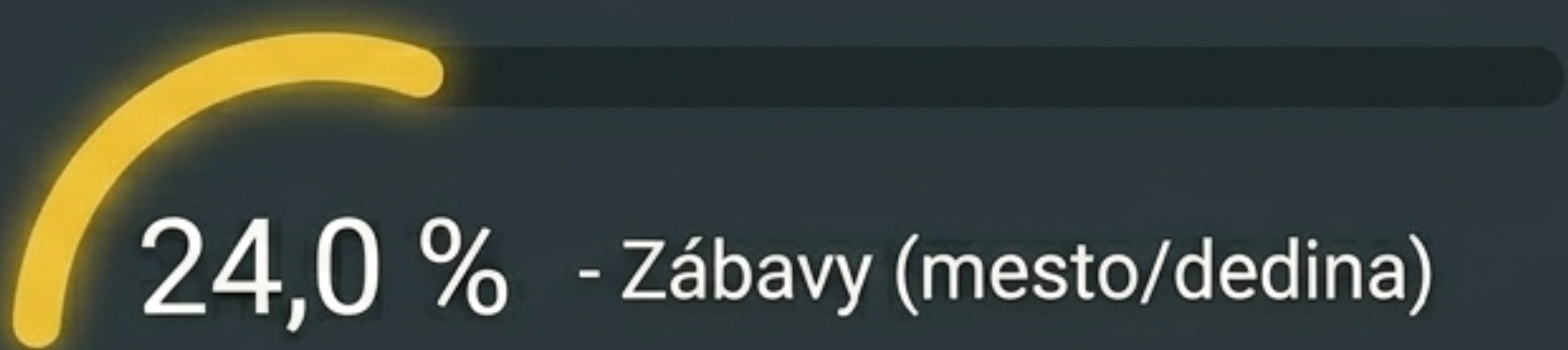
33,3 %

- Sociálne skupiny

31,0 %

- Domáce prostredie

24,0 %

- Zábavy (mesto/dedina)

Kolaps a zneužívanie systému ZZS (Dáta z prieskumu II)

80,6 %

Neindikované výjazdy

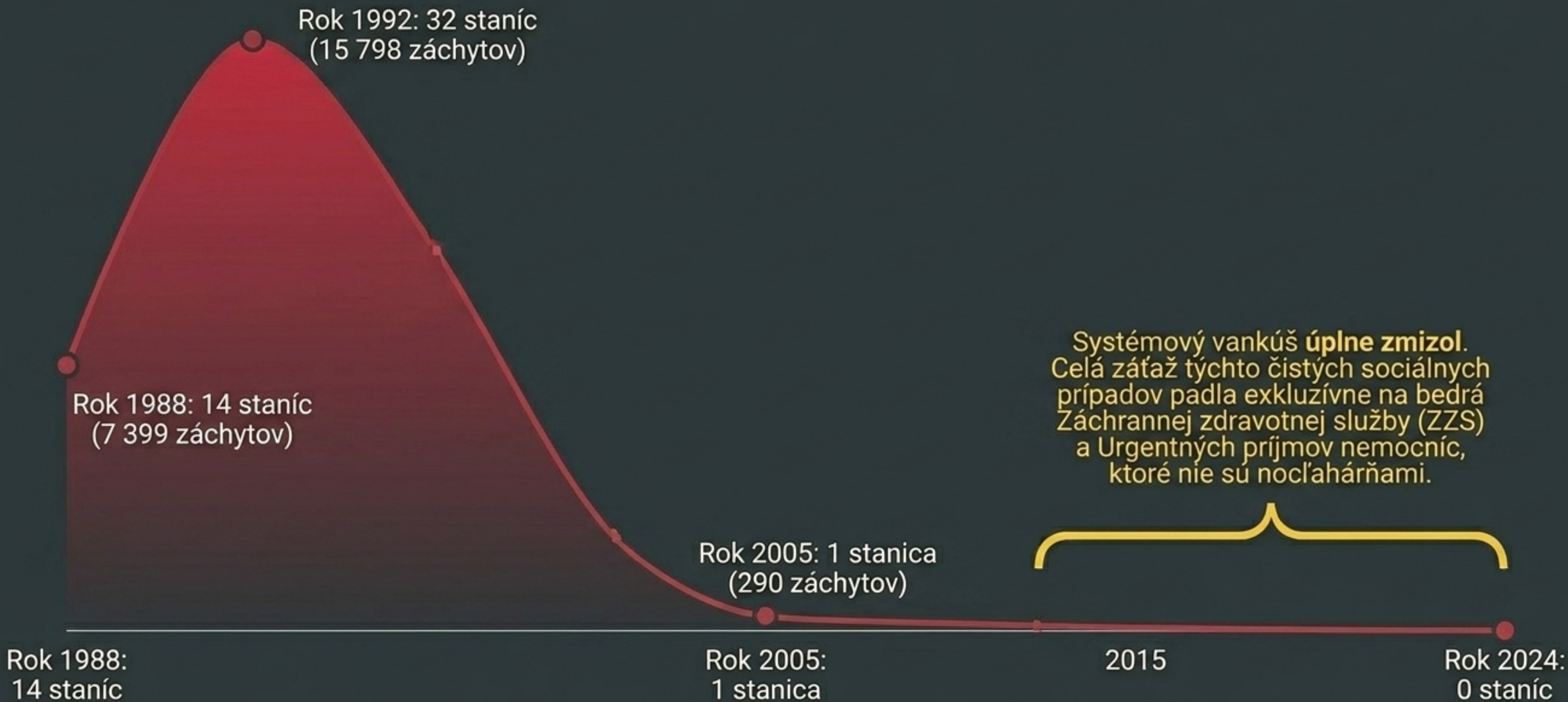
Až 80,6 % záchranárov v prieskume uvádza, že výjazdy k osobám pod vplyvom alkoholu nie sú takmer nikdy medicínsky indikované. Ide o sociálny, nie urgentný zdravotný problém.

90,7 %

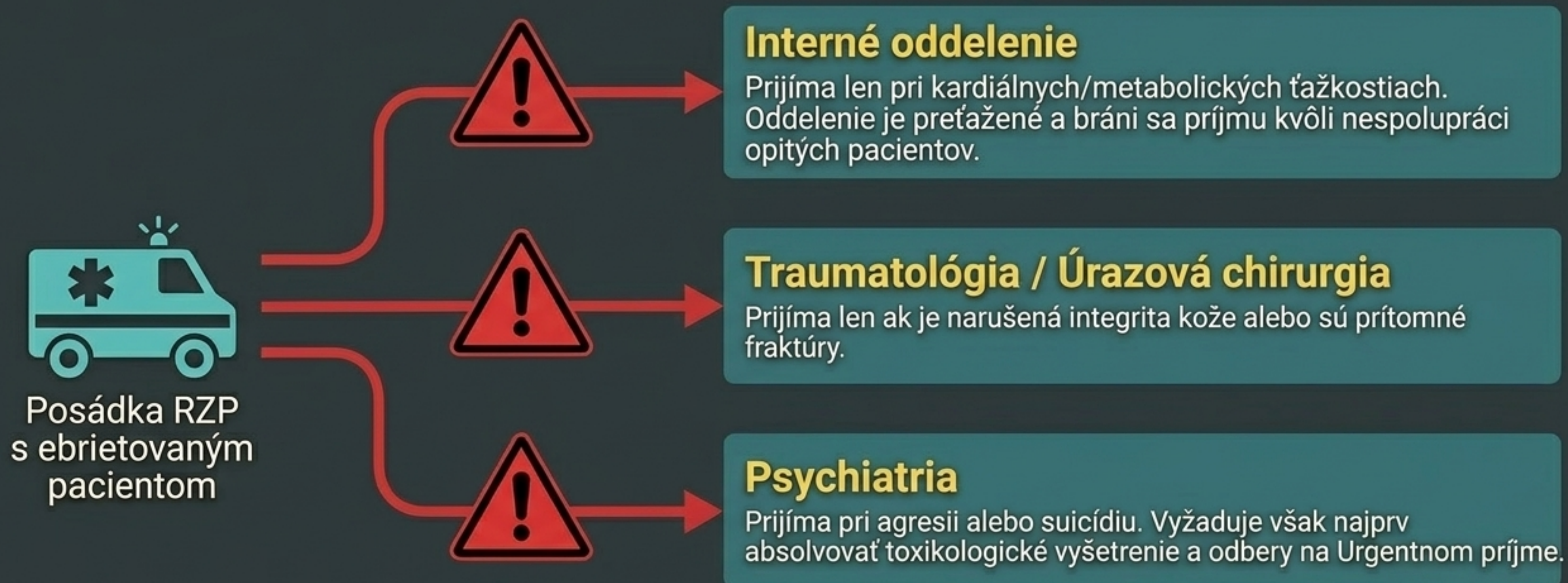
Žiadosť o finančnú úhradu

Až 90,7 % zasahujúcich záchranárov žiada a zastáva názor, že pacienti by mali zjavne neindikované výjazdy sanitiek k opitosti plne finančne hrať.

Kde sa stala chyba? Zánik záchytiek v SR

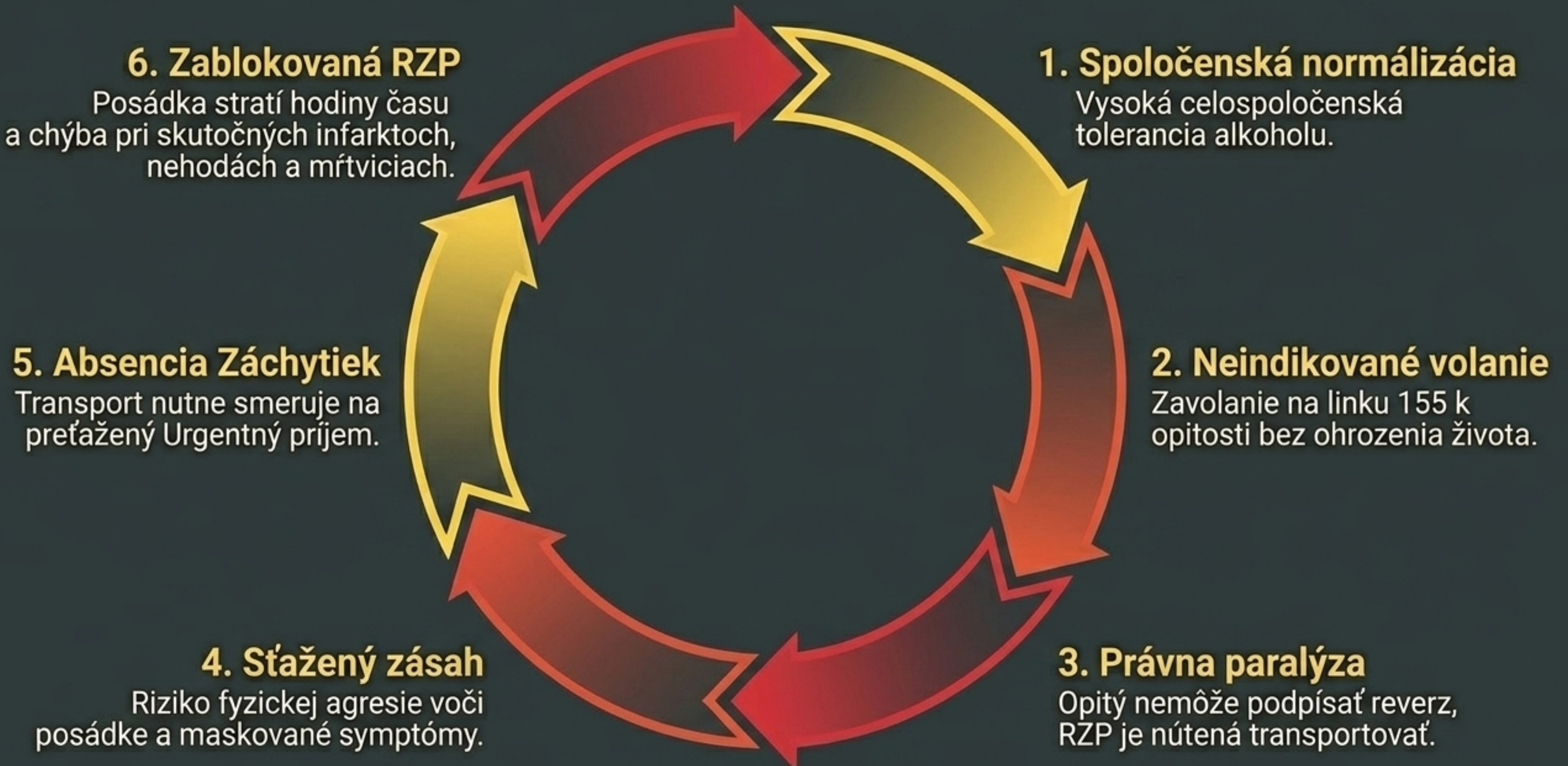
Kam s ním? (Logistický chaos smerovania pacienta)

Výsledok bez záchytiek: Neindikovaný opitý pacient končí na Urgentnom príjme, kde blokuje lôžka, personál a kapacity pre reálne kritické stavy a traumatologické úrazy.

Syntéza:

Bludný kruh ebriety v systéme ZZS

Odporúčania pre prax: Tri piliere riešenia

1. Infraštruktúra

Obnova siete záchytek

Urgentné príjmy a RZP nie sú nocľahárňou. Je nutné oddeliť čisto sociálne intoxikácie od urgentnej medicíny a obnoviť sieť protialkoholických záchytných staníc.

2. Legislatíva a Financie

Spoplatnenie zneužívania

Zavedenie povinnej finančnej spoluúčasti pacienta pri zjavne neindikovaných výjazdoch k opilsti (krok priamo podporený 90,7 % záchranárov v prieskume).

3. Právna ochrana ZZS

Úprava negatívneho reverzu

Vytvorenie jednoznačnejších právnych usmernení na ochranu záchranárov, ktorí zanechajú pacienta v subklinickej opitosti na mieste bez rizika trestného stíhania.